

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai foglalkoztatási stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt

(COM(2010) 636 végleges)

(2011/C 376/15)

Előadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

2011. január 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európai foglalkoztatási stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt

COM(2010) 636 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2011. augusztus 31-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. szeptember 21–22-én tartott, 474. plenáris ülésén (a 2011. szeptember 21-i ülésnapon) 151 szavazattal, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a 2010–2020-ra szóló európai foglalkoztatási stratégiát, mivel aktív politikai eszköznek tekinti, amely a foglalkoztatással élők jogairól szóló ENSZ-egyezménynek (a továbbiakban: ENSZ-egyezmény), valamint az annak megkötéséből eredő kötelezettségeknek a végrehajtását szolgálja. E stratégia révén az EU hivatalosan megerősíti az ENSZ-egyezményt, elismerve annak jogilag kötelező érvényét. Az EGSZB felhívja az EU-t, hogy tegye meg a következő, ugyanilyen fontos lépést a fakultatív jegyzőkönyv ratifikálásával és annak biztosításával, hogy a meglévő és jövőbeli másodlagos joganyag tiszteletben tartja az ENSZ-egyezményt. Az EGSZB úgy látja, hogy az ENSZ-egyezmény olyan egyértelmű keretet határoz meg, amely lehetővé teszi a foglalkoztatással élők számára, hogy – amennyiben biztosítják részvételi lehetőségüket és bevonásukat – hozzájárulhassanak a bennük rejlő képességek kibontakoztatásához.

1.2 Az EGSZB azt javasolja, hogy kössék össze az európai foglalkoztatási stratégia és az Európa 2020 stratégia végrehajtását. A tagállamoknak a foglalkoztatással élő személyekre irányuló konkrét célkitűzésekkel ki kellene egészíteniük a képzettség, a foglalkoztatottság és a szegénység mértékének felmérésére irányuló nemzeti reformprogramjaikat.

1.3 Az EGSZB üdvözli a megkülönböztetés elleni irányelvvel⁽¹⁾ irányuló európai bizottsági kezdeményezést, amely az EMSZ 19. cikkén⁽²⁾ alapul. Felkéri a tagállamokat és az Európai Parlamentet, hogy amennyiben az ENSZ-egyezménynek való

megfelelés érdekében módosulnak a foglalkoztatás elismerésére vonatkozó cikkek, olyan átfogó és megfelelő uniós jogszabályokat fogadjanak el, amelyek a foglalkoztatással élő személyek jogait a foglalkoztatás területénél szélesebb körre terjesztik ki.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy többletértéket jelent, ha kikéri a foglalkoztatással élők szervezeteinek véleményét, és tevékenyen bevonják őket az ENSZ-egyezmény 4. cikkének (3) bekezdéséből és az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 11. cikkéből eredő jogszabályok és politikák kidolgozásába és végrehajtásába. A szociális partnerek szintén fontos szerepet tölthetnek be, és tárgyalásaik során még jobban figyelembe kell venniük a foglalkoztatással kapcsolatos szempontokat. Az EGSZB kéri a társadalmi integrációnak kedvező munkaerőpiacokról szóló, az európai szociális partnerek által 2010. március 25-én kötött keretmegállapodás végrehajtását, valamint azt, hogy a foglalkoztatáshoz kapcsolódó kérdésekről szóló kollektív tárgyalások ösztönzése érdekében a tagállamok fogadjanak el konkrét finanszírozási intézkedéseket. Rámutat arra, hogy a foglalkoztatással élő személyeket célzó foglalkoztatáspolitikák fókuszában a teljes életpályának („life streaming”) – különösképpen az egész életen át tartó tanulásnak, a munkaerő-felvételeknek, a munkahely megtartásának és az újbóli munkába állásnak – kell állnia, továbbra is kedvező módon alkalmazva az állami támogatásról szóló jogszabályokat. Üdvözli és bátorítja továbbá a szakszervezetek és a szövetségek közös fellépéseit is, mint például az Európai Szakszervezetek Szövetsége (ESZSZ) és az Európai Foglalkoztatási Fórum (EDF) közös konferenciáját.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az akadálymentes Európa egy európai akadálymentesítési intézkedéscsomag elfogadásával valószínűsíthető, vagyis egy olyan átfogó és megfelelő, kötelező érvényű joganyag révén, amely biztosítja, hogy a foglalkoztatással élő személyek szabadon mozoghassanak és hozzáférhessenek a termékekhez, a szolgáltatásokhoz és az épített környezeti infrastruktúrához. Mind közösségi, mind pedig nemzeti szinten meg kellene határozni a megfelelő és hatékony végrehajtási és nyomonkövetési mechanizmusokat.

⁽¹⁾ COM(2008) 426 végleges.

⁽²⁾ EUMSZ: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés. 19. cikk (1) bekezdés: „A Szerződések egyéb rendelkezéseinek sérelme nélkül és a Szerződések által az Unióra átruházott hatáskörök keretén belül a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően, különleges jogalkotási eljárás keretében, egyhangúlag megfelelő intézkedéseket tehet a nemzeti, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, foglalkoztatáson, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdésére.”

1.6 Az akadálymentesség érvényesítése a fogyatékkal élő személyeket segítő eszközök és szolgáltatások új piacainak létrehozása és új álláshelyek teremtése révén hozzá fog járulni az EU versenyképességéhez és gazdasági fellendítéséhez. Az EGSZB üdvözlözi az európai fogyatékosügyi stratégia arra vonatkozó javaslatát, hogy 2015-re biztosítsanak teljes körű hozzáférést a közzféra honlapjaihoz és a lakosságnak alapszolgáltatásokat nyújtó honlapokhoz.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a európai mobilitási kártya konkrét és hatékony eszköz lenne a fogyatékosokkal élő személyek szabad mozgásának elősegítésére, lehetővé téve számukra a szolgáltatásokhoz való hozzáférést az EU-ban. Az európai fogyatékosügyi stratégia végrehajtásának az összes tagállamban használható európai mobilitási kártya elfogadásához kell vezetnie.

1.8 Az EGSZB az emberi méltóság és az egyenlőség tiszteletben tartására hív fel az uniós politikák kialakításakor. Szeretné, ha a teljes társadalom és ezen belül a családok is figyelemmel lennének a fogyatékosokkal élő személyekre, e személyek jogainak és méltóságának tiszteletben tartására, valamint a velük kapcsolatosan élő sztereotípiák leküzdésére a foglalkoztatásban, az oktatásban és egyéb területeken. Az EGSZB hisz abban az értéktöbbletben, amit a fogyatékkal élő személyek egyes tagállamokbeli körülményei közötti eltérések megszüntetését célzó uniós fellépés teremt, ideértve valamennyi médiatestület ösztönzését arra, hogy segítsék elő, hogy az emberek tisztában legyenek a fogyatékosokkal élő személyek képességeivel és hozzájárulásaival. Az EGSZB fogyatékosági mutatók kidolgozását ajánlja az emberi élet valamennyi területére vonatkozó koherens adatok gyűjtésére, valamint a fogyatékosokkal élő polgárok számának nyomon követésére annak érdekében, hogy megvalósulhassanak az Európa 2020 stratégiának az iskolai lemorzsolódás, a szegénység és a munkanélküliség mérséklésére irányuló célkitűzései.

1.9 Az EGSZB szükségesnek tartja az európai fogyatékosügyi bizottság felállítását, hogy így biztosítva legyen a vonatkozó stratégia strukturált irányítása, valamint egy stabilabb és hatékonyabb mechanizmus kidolgozása az ENSZ-egyezmény közösségi és nemzeti végrehajtásának koordinálása és nyomon követése érdekében, az egyezmény 33. cikke (1) bekezdésének megfelelően. A végrehajtást az EGSZB is folyamatosan mérni és értékelni fogja.

1.10 Az EGSZB figyelmeztet a pénzügyi válságnak a fogyatékosokkal élő személyek életére és a jogaikhoz való hozzáférési képességükre gyakorolt káros hatására. Sürgeti, hogy a válság idején nyújtsanak segítséget a fogyatékosokkal élő személyeknek, és rámutat arra, hogy el kell kerülni a szociális kiadásoknak a takarékosági intézkedések által kiváltott bármilyen megkurtítását. A segítségnyújtás céljára az európai strukturális alapokat és az egyéb pénzügyi eszközöket kell felhasználni, amint az európai fogyatékosügyi stratégia és az ENSZ-egyezmény végrehajtásának finanszírozására is. Olyan kiegészítő mechanizmusok szükségesek, különösképpen a strukturális alapok tekintetében, mint a közvetlen források hozzárendelése a fogyatékosokkal élő személyeket és az egyéb veszélyeztetett csoportokat célzó fellépésekhez. A jövőbeli kohéziós politikának összhangban kell állnia az ENSZ-egyezménnyel. A jelenlegi rendelet 16. cikkét hatékonyan végre kell hajtani.

1.11 Az EGSZB megerősíti, hogy mindenki számára biztosítani kell – a pszichoszociális fogyatékosokkal élőket, az intenzívebb támogatást igénylőket és a fogyatékosokkal élő gyermekeket és nőket is ideértve –, hogy a többiekkel azonos alapon teljes mértékben élni tudjon valamennyi emberi joggal és alapvető szabadsággal. Elismeri és ösztönzi a független módon való élés jogát, és hangsúlyozza, hogy támogatni kell az intézményi gondozásról a közösségi alapú gondozásra történő átmenetet.

1.12 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a jövőbeli többéves pénzügyi keret (2014–2020) ismerje el a stratégia és az ENSZ-egyezmény jogállását az EU-ban, és tegye lehetővé az érvényesítésének és végrehajtásának a finanszírozását. A többéves pénzügyi keretnek szolgálnia kell az alapvető jogok előmozdításának és a fogyatékosokkal élő személyek integrációjának átfogó célját, befektetésekkel ösztönözve a megkülönböztetés elleni fellépést és az akadálymentesítést.

2. Bevezetés

2.1 A közlemény, amelyet az Európai Bizottság 2010 novemberében fogadott el, alapvető politikai eszközt jelent a fogyatékosokkal élő személyek vonatkozásában. Az európai fogyatékosügyi stratégia nyolc fő területet határoz meg: akadálymentesítés, részvétel, egyenlőség, foglalkoztatás, oktatás és képzés, szociális védelem, egészség és külső fellépések. A 2010–2015-ös időszakra mindegyik területen kulcsfontosságú intézkedéseket terveznek, ezt követően pedig új kezdeményezéseket dolgoznak majd ki, és felülvizsgálják a stratégiát. Az európai fogyatékosügyi stratégia a fogyatékosokkal élő jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtását kívánja előmozdítani, és meg kívánja határozni azokat a mechanizmusokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az ENSZ-egyezmény az uniós politikákban – az uniós intézményeken belül is – érvényre jusson. Emellett meghatározza a finanszírozás, a kutatás, a figyelemfelhívás, a statisztika és az adatgyűjtés számára szükséges támogatást is. A közleményt két fontos dokumentum kíséri: a 2010–2015-re tervezett konkrét intézkedések listája, ⁽³⁾ valamint egy munkadokumentum, ⁽⁴⁾ amely az ENSZ-egyezmény fényében részletezi a stratégiát.

2.2 Az EGSZB kéri, hogy az uniós joganyag felülvizsgálata és továbbfejlesztése révén eredményesen hajtsák végre a fogyatékosokkal élő jogairól szóló ENSZ-egyezményt.

2.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós politikáknak tükrözniük kell az ENSZ-egyezmény által bevezetett, az orvosi szemlélettől az emberi jogi szemlélet felé irányuló paradigmaváltást. Elkötelezi magát a tekintetben, hogy a fogyatékoság tekintetében a szociális modell megközelítését alkalmazza.

2.4 Az EGSZB az ENSZ-egyezmény azon megállapításának átvételét ajánlja, mely szerint *fogyatékosokkal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.* ⁽⁵⁾

⁽³⁾ SEC(2010) 1324 végleges.

⁽⁴⁾ SEC(2010) 1323 végleges.

⁽⁵⁾ Lásd a fogyatékosokkal élő jogairól szóló ENSZ-egyezmény 1. cikkét: <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=261>.

2.5 Az EGSZB szilárdan hisz abban, hogy minden emberi lénynek joga van az élethez, és hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a fogyatékos személyek másokkal egyenlő mértékben részesüljenek ebben a jogban.

2.6 Az EGSZB kifogásolja a fogyatékosokkal élők nehéz körülményeit, ugyanis különféle formában hátrányos megkülönböztetéseket szenvednek el az alábbi alapokon: nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, kor, szexuális irányultság, vagy bármely egyéb jellemző.

2.7 Az EGSZB megjegyzi, hogy a fogyatékosokkal élők száma mintegy 80 millió fő, ami az EU népességének mintegy 16 %-át teszi ki. Ők alkotják az EU aktív népességének hatodát, és – intenzív segítséget igénylő – 75 %-uk nem jut álláshoz. A 16–34 éves korosztályba tartozó fogyatékos személyek 38 %-a 36 %-kal kevesebbet keres, mint nem fogyatékos társai. ⁽⁶⁾

2.8 Az EGSZB megerősíti korábbi véleményeiben ⁽⁷⁾ arra irányulóan vállalt kötelezettségét, hogy ösztönzi a fogyatékosokkal élők egyenjogúságát és befogadását a stratégia és az ENSZ-egyezmény végrehajtásában csakúgy, mint az Unió külkapcsolataiban.

2.9 Az EGSZB hatékony intézkedések bevezetését kéri az iskolai lemorzsolódás felszámolására, tekintettel arra, hogy a fogyatékos személyeknek feleakkora az esélyük arra, hogy elérjenek a felsőfokú oktatás szintjéig, mint másoknak.

2.10 Az EGSZB az ENSZ-egyezménynek való megfelelés érdekében sürgeti a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv felülvizsgálatát. Az ENSZ-egyezmény értelmében ugyanis az irányelv alkalmazása és átültetése során az ésszerű munkahelyi integráció elmulasztása a diszkrimináció egyik formájának tekintendő. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy helyesen alkalmazzák az irányelvet, az Európai Bizottságot pedig arra, hogy megfelelően kövesse nyomon annak végrehajtását.

2.11 Az EGSZB támogatja a strukturális alapok felhasználását a gazdasági fellendülés elérésére és a társadalmi kohézió megvalósítására. ⁽⁸⁾ A jövőbeni szabályozásnak horizontális elvekként meg kell őriznie a diszkrimináció- és akadálymentességet, és el kell ismernie azt az értéktöbbletet, amelyet a fogyatékosokkal élőket képviselő szervezetek részvétele teremt a folyamat minden egyes szakaszában (tervezés, végrehajtás, irányítás, értékelés és nyomon követés). A diszkrimináció- és akadálymentességre irányuló rendelkezésekkel kapcsolatos kritériumokat meg kell erősíteni a szabályozásban. A jelenlegi rendelet 16. cikkét meg kell erősíteni, valamint az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak biztosítaniuk kell annak végrehajtását és alkalmazását.

2.12 Meg kell vizsgálni továbbá olyan megfelelő pénzügyi támogatási mechanizmusokat, ⁽⁹⁾ mint például a fogyatékos

személyeket és egyéb kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokat célzó intézkedésekhez történő közvetlen forrásrendelés (finanszírozási eszközök számukra való elkülönítése) ⁽¹⁰⁾ a kohéziós politikának a vonatkozó prioritásokra való összpontosítása érdekében. ⁽¹¹⁾ Az EGSZB már ajánlotta, hogy rendelkezzen erőforrásokat a társadalmi integrációhoz kapcsolódó konkrét célkitűzésekhez. ⁽¹²⁾ A fogyatékos személyek társadalmi integrációját ezenkívül különálló kiadáskategóriaként kell megjeleníteni a vonatkozó ENSZ-egyezmény és a fogyatékosügyi stratégia elveinek teljesítéséhez megkívánt segítségnyújtás biztosítása érdekében.

2.13 Az EGSZB kijelenti, hogy a fogyatékos gyermekeknek is teljes mértékben részesülniük kell – a többi gyermekkel azonosan – minden emberi jogban és alapvető szabadságjogban; és emlékeztet a gyermek jogairól szóló egyezményre és az abból eredő kötelezettségekre.

2.14 Az EGSZB sürgeti az intézményi ellátásból a közösségi alapú ellátásba való átmenetet a fogyatékosokkal élők önálló élethez való jogának tiszteletben tartása érdekében. Az európai alapokat nem intézmények építésére vagy felújítására kellene felhasználni, hanem az intézményi ellátásból a közösségi alapú ellátásba való átmenet finanszírozására, ideértve az intézmények közösségi alapú szolgáltatásokká való átalakítását. Az EGSZB hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy elősegítsük a fogyatékosokkal élők számára a megfelelő életszínvonal elérését és az aktív idősödést.

3. A 2010–2020-ra szóló európai fogyatékosügyi stratégia értékelése

3.1 Az EGSZB úgy látja, hogy a stratégia részben tükrözi az ENSZ-egyezmény célkitűzéseit, és úgy véli, hogy a stratégia választott cselekvési területei megfelelőek, és az ENSZ-egyezmény alapján megerősítendők.

3.2 Az EGSZB sajnálja, hogy a nők és a férfiak közötti esélyegyenlőség nem szerepel átfogóan a stratégiában. Szeretné, ha a fogyatékosokkal élőkre vonatkozó adatokat lebontanák nemek szerint, és ha a nemekkel kapcsolatos statisztikákban megjelenítenék a fogyatékos nőkkel összefüggő információkat. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a fogyatékosokra irányuló uniós pénzügyi eszközök költségvetésében vezessenek be nemek szerinti felosztást. A nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesülését biztosítani kell a stratégia végrehajtásakor.

3.3 Az EGSZB üdvözlözi, hogy a stratégia foglalkozik a fogyatékosokkal kapcsolatos adatok hiányával, és mutatók kidolgozására hív fel annak felmérésére, hogy a fogyatékosokkal élők milyen arányban foglalkoztatottak, élnek szegénységben, illetve részesülnek oktatásban.

3.4 Bár elismeri a megelőzésnek a stratégia egészségügyi fejezetében körvonalazott jelentőségét, az EGSZB megjegyzi, hogy a dokumentumnak inkább összpontosítania kellene a fogyatékosokkal élők jogainak érvényesítésére, mintsem e célt a megelőzés célkitűzéséhez társítania.

⁽⁶⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>.

⁽⁷⁾ HL C 354., 2010.12.28., 8–15. o.

⁽⁸⁾ HL C 132., 2011.5.3., 8–14. o.

⁽⁹⁾ Lásd ugyanott.

⁽¹⁰⁾ COM(2010) 636 végleges.

⁽¹¹⁾ HL C 234., 2005.9.22., 27–31. o.; HL C 162., 2008.6.25., 92–95. o.; HL C 354., 2010.12.28., 8–15. o.; COM(2010) 636 végleges.

⁽¹²⁾ HL C 120., 2008.5.16., 73–81. o., 4.5.2. pont.

3.5 Az EGSZB üdvözli, hogy a stratégia kiemelt elkötelezettséggel szól az akadálymentességről és annak a társadalomra (pl. az idősekre és a csökkent mozgásképességekre) gyakorolt kedvező hatásáról. A megközelíthető vállalatok ügyfélköre bővül (a fogyasztók 15 %-ával). Az új termékek új piacokat teremtenek, és a gazdaság fenntartható növekedésének egyik forrását jelentik.⁽¹³⁾ Az EGSZB emlékeztet az EU Tanácsának azon állásfoglalására, amely szerint „az ilyen hozzáférhetőség nem kevesebb, mint a megkülönböztetés-mentességen alapuló, befogadó társadalom egyik sarokköve”.⁽¹⁴⁾

3.6 Az EGSZB ösztönzi a strukturális alapok felhasználását a stratégia megfelelő pénzügyi támogatására. Konkrétan azt javasolja, hogy hatékonyabban vegyék igénybe az Európai Szociális Alap (ESZA) forrásait a munkaerő-piaci integráció elősegítésére, és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) eszközeit a nagy arányú akadálymentesség európai megvalósítására.

3.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a stratégiának – a közösségi alapú gondozás növelése és az intézményi ellátás mérséklése révén – még inkább lehetővé kellene tennie az önálló életet a fogyatékosokkal élők számára. Uniós eszközöket kellene fordítani a közösségi alapú gondozás előmozdítására és az ilyen ellátás megfelelő szintjének biztosítására.

3.8 Az EGSZB emlékeztet arra,⁽¹⁵⁾ hogy az „aktív befogadás” fogalmának szorosan kapcsolódnia kell a munkaerőpiac fogalmához, továbbá biztosítania kell a megfelelő jövedelmet és a színvonalas szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutást, hiszen ez javítja az életminőséget, még azokat is, akik távol vannak a munkaerőpiactól.⁽¹⁵⁾

3.9 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak a világ legnagyobb nemzetközi segélyezőjeként példát kellene mutatnia, és támogatnia kellene a fogyatékosokkal élők jogainak általános érvényesítését együttműködési tevékenysége során.

3.10 Az EGSZB a befogadó egységes piac mellett foglal állást, és az ambiciózus és jogilag kötelező erejű európai akadálymentesítési intézkedéscsomag elfogadásának segítségével a közbeszerzések során kötelezően figyelembe veendő szociális szempontokat javasol – különösen az akadálymentesítés terén –, valamint a foglalkoztatás, a diszkriminációmentesség és a magas színvonalú szociális szolgáltatások előmozdítása tekintetében. Üdvözli az európai M/473 szabványosítási mandátumot,⁽¹⁶⁾ és kötelező akadálymentesítési szabványokat sürget a közbeszerzési jogszabályok támogatása érdekében, az amerikai akadálymentesítési törvény példája alapján.⁽¹⁷⁾ Az EGSZB elismeri az intézmények, az ipar és a civil társadalom közötti párbeszéd

fontosságát az említett normák meghatározásában.⁽¹⁸⁾ A kevés gyakorlati siker miatt azonban a jövőben jogilag kötelező erejű és strukturáltabb mechanizmusra van szükség.

3.11 Az EGSZB arra biztatja az Európai Parlamentet, az Európai Tanácsot és a Régiók Bizottságát, hogy legyenek ambiciózusak a fogyatékosokkal élők jogainak védelmében, és biztosítsák az ENSZ-egyezmény megfelelő alkalmazását az Európai Unióban.

4. Végrehajtás és irányítás

4.1 Az EGSZB azt szeretné, ha a stratégia strukturált irányítását egy európai fogyatékosügyi bizottság végezné, amely a már létező, fogyatékosokkal foglalkozó magas szintű csoport megerősítéseként jönne létre, és koordinációs mechanizmusként működne az egyezmény végrehajtása és nyomon követése tekintetében, annak 33. cikke (1) bekezdésének értelmében.

4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy nemzeti fogyatékosügyi bizottságokra van szükség a stratégia és az ENSZ-egyezmény nemzeti szintű koordinációjának biztosítására. A nemzeti bizottságnak biztosítania kell a fogyatékosok szervezeteinek bevonását a koordinációs folyamatba, valamint szoros kapcsolatokat kell kiépítenie a nemzeti koordinációs pontokkal és az érintett uniós szereplőkkel.

4.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a fogyatékosügyi bizottság összetételének biztosítania kellene a fogyatékosokkal élők képviselőinek részvételét, valamint az EGSZB-vel és az egyéb érintett felekkel, illetve a fogyatékosokkal élők szervezeteivel való konzultációt.

4.4 Az EGSZB kötelezettséget vállal arra, hogy vezető szerepet játszik az ENSZ-egyezmény népszerűsítésében, amely az első olyan nemzetközi emberi jogi egyezmény, amelyet az EU is ratifikált. Ösztönzi a stratégia és az ENSZ-egyezmény belső végrehajtását. A tájékoztatásban is részt fog venni olyan események szervezésével, mint például a többi uniós intézménnyel és a fogyatékosokkal élők képviselő szervezetekkel való együttműködésről szóló magas szintű konferencia.

4.5 Az EGSZB az egyezmény 33. cikke (1) és (2) bekezdésének betartására hív fel, amelyeket a lehető leghamarabb végre kell hajtani a fogyatékosokat képviselő szervezetekkel együttműködésben. Az EGSZB kiemeli annak jelentőségét, hogy ez a központi terület közvetlenül az Európai Bizottság főtákarának felelősségi körébe tartozzon, és hogy biztosítva legyen a nyomonkövetési mechanizmus teljes függetlensége és pluralizmusa.

4.6 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a kötelezettségre, hogy a fogyatékosokat és az őket képviselő szervezeteket bevonják az ENSZ-egyezmény és így az európai fogyatékosügyi stratégia végrehajtásába és megvalósulásának nyomon követésébe az egyezmény 33. cikkének (3) bekezdése és az EUSZ 11. cikke értelmében.

⁽¹³⁾ HL C 354., 2010.12.28., 8–15. o.

⁽¹⁴⁾ 2008/C 75/01. sz. tanácsi állásfoglalás.

⁽¹⁵⁾ EUROFOUND.

⁽¹⁶⁾ M/473 – szabványosítási mandátum a CEN, CENELEC és ETSI számára a „mindenki számára történő tervezés” koncepciójának a megfelelő szabványosítási kezdeményezésekbe történő beillesztésére.

⁽¹⁷⁾ HL C 354., 2010.12.28., 8–15. o. Az *Americans with Disabilities Act* (ADA) a fogyatékosokkal élők megkülönböztetésének tilalmát biztosító jogi keret a foglalkoztatás, a közlekedés, az állami lakhatás, a kommunikáció és a kormányzati tevékenységek terén. Az ADA követelményeket ír elő a távközlési közvetítő szolgáltatások számára is.

⁽¹⁸⁾ A 376. és a 420. mandátum alapján már alkalmazás alatt lévő normák az alábbi honlapon olvashatók:
<http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/M420%20Mandate%20Access%20Built%20Environment.pdf>.

4.7 Az EGSZB fontosnak tartja a stratégia keretében 2015-ig megvalósítandó tagállami fellépések végrehajtásának benyújtott előrehaladási jelentéseken keresztüli figyelemmel kísérését. Az Európai Bizottságnak is be kellene számolnia az európai szinten elért eredményekről. A fogyatékoságügyi stratégia végrehajtásának az Európa 2020 stratégia megvalósításához kellene kapcsolódnia. A tagállamoknak a fogyatékosággal élő személyekre irányuló konkrét célkitűzésekkel ki kellene egészíteniük a képzettség, a foglalkoztatottság és a szegénység mértékének felmérésére irányuló nemzeti reformprogramjaikat.

4.8 Az Európai Bizottság PROGRESS-t helyettesítő jövőbeli finanszírozási programjainak támogatniuk kellene mind a különböző fogyatékoságokkal egyszerre foglalkozó, mind pedig az egy-egy specifikus problémára összpontosító reprezentatív szervezetek részvételét. Ez elősegíti majd az egyezmény végrehajtását.

4.9 Az EGSZB arra kéri az érintett szereplőket – így a szak-szervezeteket, a munkaadókat, a szolgáltatókat, a szociális gazdasági szereplőket és a fogyatékosokat képviselő szervezeteket –, hogy felelősségi és feladatkörükön belül tevékenyen vegyenek részt a stratégia megvalósításában.

4.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális gazdaság résztvevőinek kulcsszerepet kell játszaniuk a hátrányos helyzetű személyek életminőségének, valamint a munkahelyekhez, a fogyasztási javakhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos lehetőségeinek javításában.

4.11 Az EGSZB arra kéri a szakszervezeteket és munkáltatókat, hogy kollektív tárgyalásaikba vegyenek be a fogyatékoságra vonatkozó záradékokat is a befogadó munkaerőpiacok kialakulásának elősegítése és a stratégia végrehajtása érdekében. A tagállamoknak specifikus pénzügyi intézkedéseket kellene hozniuk a tárgyalások támogatására.

4.12 Az EGSZB úgy véli, hogy a stratégiának elő kellene segítenie a fogyatékkal élőket képviselő nemzeti szervezetek és a gazdasági és szociális tanácsok közötti együttműködést a stratégia nemzeti szinten való szélesebb körű elterjesztése érdekében.

4.13 Az EGSZB szerint az intenzív segítségnyújtást igénylő, valamint a pszichoszociális fogyatékkal élő személyek szükségleteinek a stratégia valamennyi fejezetében meg kellene jelenülniük.

5. Az európai fogyatékoságügyi stratégia 2015. évi felülvizsgálata és 2020 utáni új kerete

5.1 Az EGSZB a stratégia alapos felülvizsgálatát, valamint a 2015-öt követően a diszkrimináció leküzdésére és az EU-n belüli egyenjogúság biztosítására végrehajtandó fellépések ambiciózus listájának kidolgozását szorgalmazza.

5.2 Az EGSZB a hatályos uniós szabályozás áttekintése mellett foglal állást, és sikkra száll amellett, hogy az ENSZ-egyezmény alapelveit következetesen foglalják bele az új európai jogszabályokba és politikákba.

5.3 Az EGSZB a stratégia 2013-ig történő átfogó felülvizsgálatát ösztönzi annak biztosítására, hogy az összhangban álljon az egyezmény rendelkezéseivel, és lefedjen olyan kérdésköröket, mint az élethez való jog vagy a törvény előtti elismerés.

5.4 Az EGSZB a stratégia fő célkitűzéseinek elsősorban a fogyatékosok mindennapi élete szempontjából fontos olyan jogokat tartja, mint az esélyegyenlőség a foglalkoztatásban, az oktatás, illetve a szabad mozgás lehetősége.

5.5 Az EGSZB ismét hangsúlyozza, hogy ki kell kérni a véleményét, mielőtt az EU végrehajtási jelentését a fogyatékosággal élők jogaival foglalkozó ENSZ-bizottság elé terjesztik.

5.6 Az EGSZB emlékeztet annak fontosságára, hogy koherens adatok álljanak rendelkezésre a szakpolitikai fejlesztésekhez és a stratégia megfelelő kiértékeléséhez. Sürgeti ezenkívül a fogyatékoságra vonatkozó mutatók uniós szintű kidolgozását.

Első javaslatok a stratégiával összefüggő 2015 utáni fellépések új listájára

5.7 Az EGSZB szorosan figyelemmel kívánja kísérni az európai akadálymentesítési intézkedéscsomag megvalósulását a tagállamokban, miután az Európai Parlament és a Tanács kötelező erejű jogszabályként elfogadta az Európai Bizottság jogalkotási javaslatát. Az EGSZB konkrét terv készítését tartja szükségesnek arra nézve, hogy valamennyi uniós intézmény infrastruktúrája, felvételi eljárásai, ülései, honlapjai és tájékoztatása hozzáférhetővé váljon a fogyatékosok számára.

5.8 Az EGSZB kiemeli annak jelentőségét, hogy módosítani kell az Európai Bizottság megkülönböztetésmentességi irányelvre vonatkozó javaslatának fogyatékkal élőkre vonatkozó rendelkezéseit az ENSZ-egyezménynek való megfelelés érdekében, és arra kéri a tagállamokat, hogy fogadjanak el egy olyan következetes és erős európai uniós joganyagot, amely a fogyatékosággal élő személyek jogait a foglalkoztatás területén kívülre is kiterjeszti.

5.9 Az EGSZB úgy látja, hogy a 2015 után végrehajtandó fellépések új listájának intézkedéseket kellene magába foglalnia a pszichoszociális fogyatékosággal élők, a fogyatékos nők és leányok, gyermekek és idősek, valamint az intenzív segítségnyújtást igénylők sajátos helyzetének kezelésére.

5.10 Az EGSZB kiemeli annak szükségességét, hogy a fogyatékkal élők számára teljes mozgásszabadságot kell biztosítani. Az EGSZB a fogyatékosági támogatások EU-szerte való kölcsönös elismerésén alapuló ún. európai mobilitási kártya bevezetése mellett foglal állást a fogyatékkal élők EU-n belüli – a többi uniós polgárral egyenlő alapon történő – szabad mozgása elősegítésének eszközeként. A parkolókártya példáját követve a mobilitási kártyának biztonságos hozzáférést kell nyújtania számos köz- és magánintézmény által nyújtott különböző szolgáltatásokhoz, például a tömegközlekedéshez, a múzeumokhoz stb. Az EGSZB konkrét javaslatokat vár a fogyatékosági támogatások és specifikus támogatási szolgáltatások (például állami támogatások és segítő technológiák) hordozhatósága előtt álló akadályok felszámolását illetően.

5.11 Az EGSZB fogyatékosági megfigyelőközpont felállítását javasolja az EU-ban élő fogyatékosok helyzetének elemzésére, a bevált gyakorlatok megosztására és a szakpolitikai fejlesztések elősegítésére.

5.12 Az EGSZB jogilag kötelező európai minőségi keretrendszer kialakítását kéri a tagállamokban kidolgozandó és végrehajtható közösségi alapú szolgáltatásokra nézve.

5.13 Az EGSZB amellet szál síkra, hogy az általános oktatásnak befogadónak kell lennie. Javasolja, hogy oktassák a jelnyelvet az általános iskolákban, továbbá alkalmazzanak olyan, külön erre képesített tanárokat, akik a Braille-írás használatával és más megfelelő módszerekkel segíteni tudják a fogyatékos tanulókat.

5.14 Az EGSZB helyénvalónak látja egy emberi jogi megközelítésen alapuló, közös európai fogyatékosáértékelő rendszer kidolgozását.⁽¹⁹⁾

5.15 Az EGSZB javasolja, hogy ösztönözzék a fogyatékkal élők törvény előtti azonos elismerését. Az Európai Bíróságnak és a nemzeti bíróságoknak hozzáférhetőeknek kell lenniük, és minden szükséges intézkedést meg kell tenniük a diszkrimináció felszámolására.

5.16 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szavazati jog elidegeníthetetlen emberi jog, amelyet az ENSZ-egyezmény is elismer valamennyi fogyatékkal élő személy esetében. Emlékeztet minden érintett szervezetet, hogy kizárólag a korral és az állampolgársággal kapcsolatos kritériumok határozhatják meg a személyek azon képességét, hogy szavazhassanak, illetve jelölthessék magukat a választásokon. Az EGSZB határozottan és egyértelműen elutasítja azt a gondolatot, hogy a szavazati jogot, illetve a választásokon jelöltként való részvétel jogát – akár bírósági ítélet, akár más eszközök révén – fogyatékoság miatt korlátozzák. Az EGSZB arra kéri az EU-s intézményeket és a tagállamokat, hogy töröljék el a diszkriminatív gyámsági törvényeket annak érdekében, hogy a valamennyi fogyatékkal élő személy másokkal egyenlő alapon gyakorolhassa politikai jogait. Úgy véli, hogy a szavazási folyamatoknak, szavazóhelyiségeknek és a segédanyagoknak a fogyatékkal élők igényeihez való ésszerű igazítása elengedhetetlen a nemzeti és az európai parlamenti választásokon való részvétel jogának szavatolásához.

5.17 Az EGSZB kéri, hogy mutassák ki a meglévő szakpolitikai eszközök eredményességét a fogyatékkal élők helyzetének javítása terén. Azt javasolja, hogy erre uniós projektek, tanulmányok és kutatások finanszírozásán keresztül kerüljön sor.

Kelt Brüsszelben, 2011. szeptember 21-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ Egy olyan közös értékelő rendszerről van szó, amely az ENSZ-egyezményben szereplő jogokon alapszik, az életműködésekről, a fogyatékoságról és az egészségről szóló nemzetközi osztályozást (International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF) véve alapul.